

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора,
завідуючої кафедри педагогіки ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний
університет» Кузьміної О.В.

на дисертаційну роботу Черних Олени Олександрівни
**«Соціально-педагогічний супровід формування поведінки дітей в
Інтернеті»**, поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних
наук за спеціальністю 13.00.05 – соціальна педагогіка

Сьогодні інформаційно-комунікаційні технології є одним з найважливіших чинників, що впливають на формування суспільства ХХІ століття. Інформаційна сфера України перебуває в стані активного становлення. Масштабне й динамічне проникнення інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема мережі Інтернет, в усі галузі життєдіяльності людини значно впливає на її соціальне самопочуття й орієнтації. Діти є однією з найуразливіших груп у цьому процесі. Інтернет – це важливий чинник соціалізації сучасної дитини, взаємодія з яким неоднозначно впливає на її здоров'я та соціальне становлення. З одного боку, Інтернет дає дитині величезні можливості для розвитку, але разом з тим містить загрози, які можуть мати негативні наслідки для благополуччя самої дитини та її близьких.

Надання соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки дітей в Інтернеті є одним з пріоритетних завдань сьогодення; на його вирішення мають бути спрямовані зусилля соціальних педагогів.

Саме це дозволяє нам вважати дисертаційне дослідження Черних Олени Олександрівни **«Соціально-педагогічний супровід формування поведінки дітей в Інтернеті»**, актуальним і своєчасним.

Ми засвідчуємо коректність визначення об'єкту (діяльність соціального педагога з соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки дітей 13-16 років в Інтернеті) та предмету (технологія соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки дітей 13 – 16 років

в Інтернеті в професійній діяльності соціального педагога.) дослідження. На нашу думку предмет доцільно звужує та конкретизує об'єкт роботи. Не викликають заперечень звучання мети та завдань дослідження .

Наукова новизна даного дослідження достатньо обґрунтована теоретичними викладками та аналізом наукових підходів до проблеми соціально-педагогічного супроводу формування поведінки дітей в Інтернеті і полягає в тому, що:

– уперше теоретично обґрунтовано й перевірено на теоретичному, змістовному та практичному рівнях технологію соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки дітей 13 – 16 років в Інтернеті, яка реалізується через формування базових компетенцій безпечної поведінки підлітків в Інтернеті; створення середовища соціального партнерства між батьками або особами, які їх замінюють, педагогами й підлітками щодо формування безпечної поведінки в Інтернеті; розвиток інформаційного простору щодо безпечної поведінки в Інтернеті, який є доступним, зрозумілим і відповідає потребам підлітків; запропоновано авторську класифікацію загроз в Інтернеті за сферами благополуччя дитини та чотири базові компетенції безпечної поведінки підлітків в Інтернеті; визначено поняття «загроза в Інтернеті», «базова компетенція безпечної поведінки в Інтернеті», «безпечна поведінка в Інтернеті», «соціально-педагогічний супровід формування безпечної поведінки дітей в Інтернеті»; розроблено принципи соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки дітей в Інтернеті;

– удосконалено форми й методи соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки дітей в Інтернеті в роботі з підлітками та дорослими (батьками, педагогами);

– набули подальшого розвитку наукові уявлення про сутність, зміст, принципи, підходи соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки дітей в Інтернеті.

У дисертації автором використано різноманітний і достатній комплекс методів дослідження, в тому числі: аналіз і синтез, систематизація,

узагальнення, розробка технології соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки дітей в Інтернеті, анкетування, бесіди, фокус-групи, методи математичної статистики тощо.

Хотілось би зупинитися на окремих здобутках пошукачки:

Черних О.А. проаналізовано небезпечну поведінку дітей в Інтернеті як соціально-педагогічну проблему, негативний вплив користування Інтернетом на особистість підлітка, визначено поняття «загроза в Інтернеті», дуже цікавою є авторська класифікація загроз в Інтернеті за сферами благополуччя людини; схарактеризовано критерії безпечної поведінки в Інтернеті, показники та рівні їх сформованості; виявлено сучасний рівень сформованості безпечної поведінки дітей 13 – 16 років в Інтернеті.

Під час розгляду сутнісних характеристик діяльності соціального педагога з соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки дітей в Інтернеті розкрито понятійну тріаду «загрози в Інтернеті – формування безпечної поведінки в Інтернеті – соціально-педагогічний супровід», і на основі цього визначено сутність поняття «соціально-педагогічний супровід формування безпечної поведінки дітей в Інтернеті» як вид соціально-педагогічної діяльності, спрямованої на захист, допомогу й підтримку дитини у формуванні компетенцій безпечної поведінки в Інтернеті через взаємодію як із самим підлітком, так і з педагогами (вихователями) й батьками або особами, які їх замінюють.

Соціально-педагогічний супровід формування безпечної поведінки дітей в Інтернеті ґрунтується на запропонованих трьох групах принципів: визнання Інтернету як чинника соціалізації; вимоги щодо розробки програм з формування безпечної поведінки дітей в Інтернеті; втілення та зміст соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки дітей в Інтернеті.

Окрім того, автором запропоновано чотири базові компетенції безпечної поведінки в Інтернеті: повага прав людини онлайн; електронна участь; збереження здоров'я під час роботи з цифровими пристроями; звернення по допомогу та захист.

Практичне значення роботи безсумнівно доведено в дисертації та полягає в розробці технології соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки дітей 13 – 16 років в Інтернеті.

Метою технології є сприяння формуванню безпечної поведінки підлітків в Інтернеті, яка деталізується через її завдання:

- формування базових компетенцій безпечної поведінки підлітків в Інтернеті;
- створення середовища соціального партнерства між батьками, педагогами й підлітками;
- розвиток інформаційного простору щодо безпечної поведінки в Інтернеті, який є доступним, зрозумілим і відповідає потребам підлітків.

Приємне враження складає реалізація технології, яка передбачала використання індивідуальних, групових і масових форм роботи соціального педагога: фокус-групи з підлітками, тренінги-семінари для педагогів, батьківські збори – тематичні семінари для батьків та осіб, які їх замінюють, серія тренінгових занять з формування чотирьох базових компетенцій безпечної поведінки підлітків в Інтернеті, вебінари для підлітків та педагогів і батьків, всеукраїнський національний конкурс тренінгових вправ з безпечної поведінки в Інтернеті для педагогів, розробка й поширення інформаційних матеріалів для батьків, педагогів, дітей щодо безпечної поведінки в Інтернеті, відзначання Дня безпечного Інтернету, видача відкритих цифрових бейджів, онлайнвий тест для підлітків щодо легальної та нелегальної поведінки в Інтернеті, онлайнвий виклик зі створення обіцянки щодо безпечного користування Інтернетом, упровадження перевірконого списку питань для соціальних педагогів та адміністрацій шкіл щодо дотримання прав людини онлайн на сайті закладу освіти чи на його сторінці в соціальній мережі. Особливим надбанням дисертантки є навчально-методичний посібник «Керівництво із соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки підлітків в Інтернеті», розроблений для впровадження технології в освітній процес .

Ефективність впровадження технології соціально-педагогічного супроводу підтверджено значною динамікою зменшення низького рівня, зростання середнього й високого рівнів сформованості когнітивного, релятивного та поведінкового критеріїв безпечної поведінки дітей 13 – 16 років

Дисертаційна робота Черних О. А. відзначається доцільною структурованістю, збалансованістю теоретичного та емпіричного матеріалу, достатнім ступенем обґрунтованості наукових положень. Зміст роботи суттєво доповнюють табличні дані та додатки.

Аналізуючи дисертацію як синтезований результат теоретико-емпіричного дослідження, маємо звернути увагу на окремі упущення, а також висловити автору деякі побажання:

– дисертаційне дослідження тільки виграло б від подання порівняльного аналізу досвіду соціально-педагогічної роботи із зазначеної наукової проблеми в Україні, в інших країнах Європи та світу, зокрема, найбільш цікавий та ефективний досвід;

– у дисертації розкрито важливість соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки дітей в Інтернеті на державному рівні, проте недостатньо уваги приділено документам, що лежать в основі даної діяльності;

– бажано було б конкретизувати поняття «кібербулінг», яке застосовується на стор.50 даного дослідження;

– у роботі застосовуються поняття «інформаційна компетентність», «медіакомпетентність» – бажано було б розвести ці поняття;

– рівні сформованості критеріїв за різними показниками, та рівні сформованості компетенцій подано у таблицях(20 таблиць). Для більш легкого сприйняття цієї інформації бажано було б подати її ще й у діаграмах;

– варто було б підкреслити необхідність належної фахової підготовки педагогічних працівників, тренерів для проведення занять, тренінгів, які представлені у змісті авторської програми і реалізовані на етапі формувального експерименту.

Проте зазначені нами зауваження і побажання не завадили загально-позитивному сприйняттю даного дисертаційного дослідження і мають скоріше характер рекомендацій. Реалізація основних положень дослідження спрямовується на якісне доповнення існуючої педагогічної практики соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки дітей в Інтернеті, а також на подальше вдосконалення цього процесу.

Отже, дисертаційна робота «Соціально-педагогічний супровід формування безпечної поведінки дітей в Інтернеті» є самостійною, завершеною науковою роботою, відповідає пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р.), а її автор – Черних Олена Олександрівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.05 – соціальна педагогіка

Офіційний опонент:

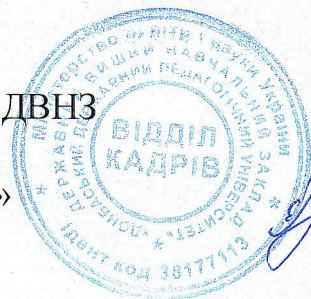
доктор педагогічних наук, професор
завідувач кафедри педагогіки
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»

Кузьміна О. В.

Підпис доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри педагогіки ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» Кузьміної О. В. засвідчую

Начальник відділу кадрів ДВНЗ
«Донбаський державний
педагогічний університет»

Сілін Є. С.